

castell, de les seves muralles i d'una mesquita que hi havia (pp. 149, 151, 152).

El Castell de les Coves de Vinromà «afrontava pel Sud amb els de Xivert i de Miravet, a l'O. amb el de Miravet, Serra d'En Galceran (llavors *Coves de Berig*) i el castell de Culla» Sz. Gozalvo (*BSCC* XIV, 289).

MENCIONS ANT. 1245: un lloc prop de Cabanes és «in visu *Mirabeti*» (Font i Rius, *C.d.p.* p. 408.7, 281); 1245: un lloc prop de Cabanes i Bell-lloc és «a *Mirauete*» (*BSCC* XIV, 297); un doc. de 1279; fixa els mollons dels castells d'Orpesa, *Miravet* i Albalat (Mtz.Fdo. *DocValACA* II, 868).²

A l'Edat Mitjana aquest mot sembla haver estat un arabisme peculiar de l'Orient d'Al-Andalus, encara que no sols del nostre domini lingüístic sinó també del Baix Aragó, el llevant de La Manxa, i Múrcia, amb avançades escadusseres fins al trifini Múrcia-Granada-Manxa.

Miravete, poble amb municipi a mig camí de Morella a Terol. Un *Miravet* que se cita en un document de 1271, junt amb Moratalla, Volteruela i Huéscara (García Soriano, *Vocabulario Murciano*, p. 41), pot ser el mateix que l'actual caserí *Los Miravetes* te. Puebla de Don Fadrique. Nom d'una serra *Cuerda de Mirabetes* que forma el límit de Granada amb Múrcia, uns 100 k. al ONO. de Lorca. (*Al-And.* 1972, p.153). *Miravete* és un «montículo» a l'O. de Beniaján (Ramz. Xarriá, *Vocab. Murciano*), que és un lugar agre. al mun. de Múrcia. En fi hom registra sengles caseris *Miravete*, en els te. de Lorca i Caravaca, i en les prov. de Jaén (prop d'Órcera, límit amb Múrcia i Granada) i Albacete, i 2 en la de Ciudad Real.

Però fora d'això, aquest nom sembla inoït, enterament, a la resta d'Espanya i Portugal.³

Un dels de Múrcia o la Manxa ja figura en autors àrabs si bé amb vocalització dubtosa o imprecisa. Vallvé en un art. d'*Al-And.* 1972, 152 ss. assenyala en *Al-Udrí* (c. 1085) un castell en la jurisdicció de Lorca, de nom escrit, en lletres àrabi-gues, *myrbyṭ* (o *myrabyṭ*) i creu que pot coincidir amb un de grafia igual (o semblant) que *Az-Zubrí* (S. XII) posa prop de les fonts del «Guadiana Menor» —si és el Guadiana seria a la Manxa, i podria coincidir amb el citat de Ciudad Real—, però segons la redacció de Vallvé sembla que aquest ho suposi inexacte per *Guadalquivir*, que neix un poc al Nord de La Puebla de Don Fadrique. És una pena que Vallvé no digui res de la vocalització en el Zuhrí.

Perquè encara que ell interpreta la grafia del Udrí com *Merabayṭ*, cal vocalitzar més aviat *Mirabiṭ* puix que és un *Miravet* —i és suposició en el fons inobjectable (els punts vocàlics es confonen en els mss. àrabs.). Creu ell també que la mateixa notícia la dóna el Himyarí, i que aquest ho treu del Udrí, però escrit *srnyṭ* en el Himyarí; ara bé la *s* inicial àrabi-ga

és molt semblant a la *m* inicial, i la *n* és igual a la *b*, si bé amb el punt diacrític a sobre i no a sota; llavors, puix que és notícia treta de l'Udrí pel Himyarí, s'imposa llegir també *mrbyṭ* en aquest; però com que Vallvé reconeix que en el Himyarí no hi ha vocal davant *-yṭ*, és per consegüent nou indicatiu que en tots tres autors cal llegir *Mirabiṭ*, que correspon bé al nostre tipus àrabi-ga *Miravet*.

Justament Vallvé troba que *Miravete* era nom d'una possessió de l'Orde de Santiago, nom antic que és el que després fou canviat pel de Puebla de Don Fadrique (supra). I, de per si, aquest nom ja es veu que és una renovació tardana feta pels cavallers de l'Orde.

ETIM. *Miravet* és evidentment un arabisme (així *E.T.C.* I, 118, 203, 265, 266, 267). I és clar que s'ha d'haver format amb l'arrel *rbyṭ* 'amençar les fronteres enemigues', o sigui una especialització del sentit general 'dedicar-se a quelcom zelosament': la mateixa arrel d'on provenen el cat. ant. *ravata* 'atac per sorpresa' (*DECat.*, VII, 136b, 27ss), espt. els atacs inesperats dels moros, el cast. ant. *rebato* (ib. 136a34); port. *rebate* 'atac sarraí amb *tornafuy*' (137b19, 27). També *arrobda*, d'on després *ronda* 'patrulla de cavallers armats', (137b18ss); i el nostre *Ràpita*, cast. *Ràbida* 'espècie de mesquita o santuari fortificats, on vivien els guerrers encarregats de defensar les fronteres musulmiques' (137a55-b8). En el fons, tot això són formes derivades normalment d'aqueixa arrel verbal: *ribâṭ* 'atac bruscat, per sorpresa', *râbiṭa* 'la zelosa, la combatent' etc.

L'arrel de tot això és del verb àrabi-ga *rabâṭ* 'emboscarse per atacar' (Dozy, *Suppl.* I, 501a2), del qual el participi passiu *marbûṭ* s'usa espt. en el sentit «celui qui, à la guerre, se dévoue à une mort presque certaine, en se chargeant d'une entreprise désespérée»; que Dozy (502b) documenta entre altres en Aben-Khaldun; una altra variant morfològica *Murâbiṭ* (part. act. de forma III) prengué el sentit religiós, o més aviat bèl·lico-monacal de 'ermità guerrer' («ermitaño», *PALc.*), 'sant' (Hélot) —també aplicat figuradament a la cigonya solitària (diuen uns viatgers del desert de Tunis, 1821—; i a Medina, *al-murâbiṭîn* eren els membres de la casta de soldats que formaven la guarnició de la ciutat (Dozy, 502). En fi: d'aquí el nom dels *Almoràvits*, transcendent en la nostra història.

En les notes d'*E.T.C.* I, 118, 203 i 265-267 i *DECat.* (*DECat.* 137b15-17) ja vaig afirmar decididament que el nostre *Miravet* havia de constituir una variant d'aquests mots, per a l'explicació morfològica de la qual, apel·lava a l'obra o la col·laboració dels arabistes espanyols (Federico Corriente etc.).

Ajuda que no ha vingut. Vindrà un dia? Qui sap... A falta d'ells, heus-aquí el que trobo. Com és sabut